

NÁZVOSLOVÍ HALOGENIDŮ

TVORBA VZORCE Z NÁZVU

Co je to chemické názvosloví?

- Jde o **soubor pravidel, podle kterých se sloučeniny pojmenovávají a tvoří jejich vzorce**
- V podstatě je to univerzální „jazyk chemiků“, má svou vlastní gramatiku, zásady a pravidla
- Za nejdůmyslnější a nejdokonalejší chemické názvosloví na světě je považováno právě české chemické názvosloví
- Jeden z jeho nejvýznamnějších tvůrců je **Emil Votoček**

- Chemické názvy téměř všech anorganických sloučenin se skládají ZE 2 SLOV:

PODSTATNÉHO a PŘÍDAVNÉHO JMÉNA

Udává typ sloučeniny

Např. halogenid, oxid,
kyselina, sulfid, ...

Jedná se o **ANION**

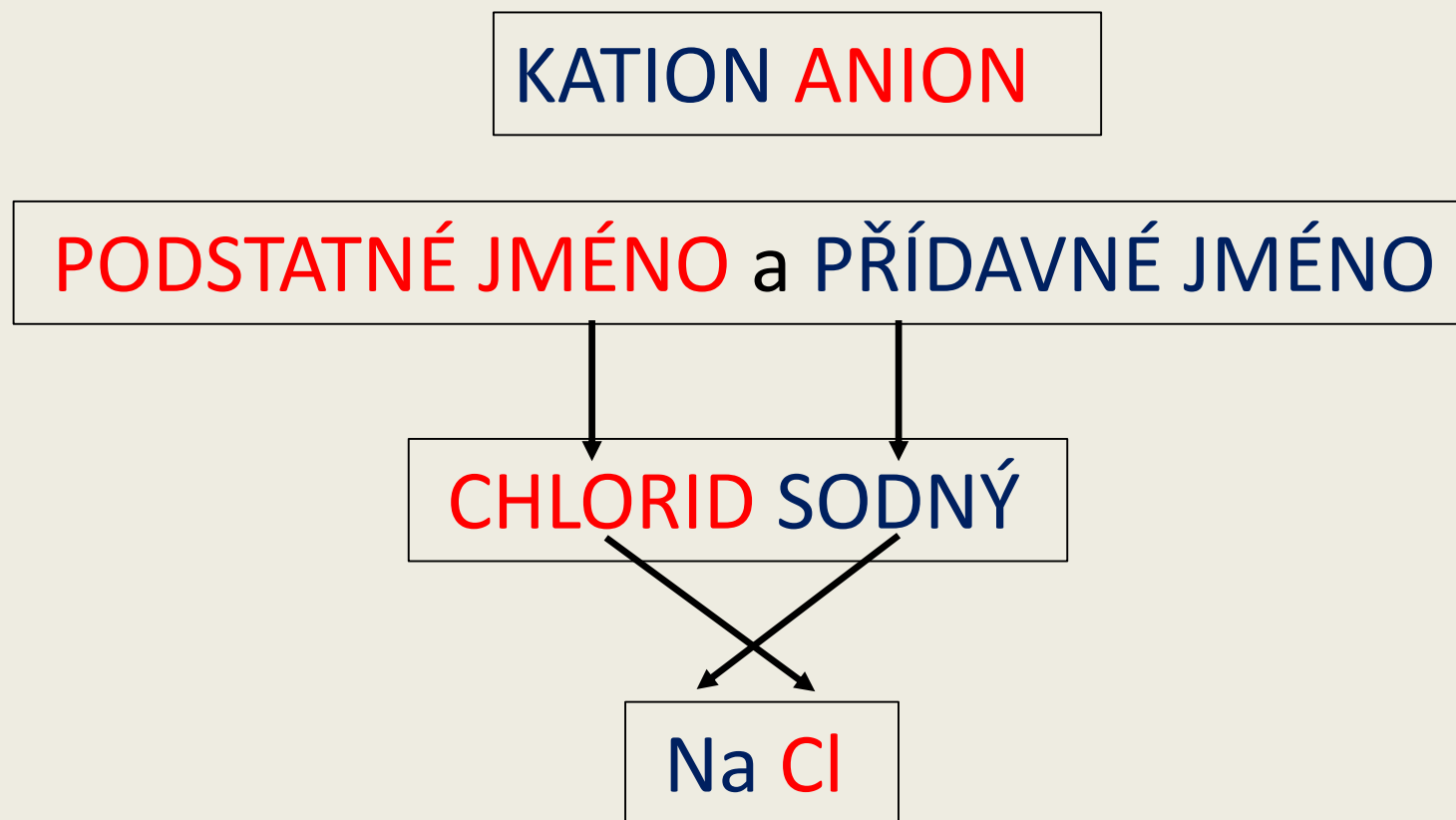
Udává od jakého prvku je
sloučenina odvozená

Určuje jaký, jaká je sloučenina

Např. sodný, sírová, vápenatý, ...

Jedná se o **KATION**

- Bylo ustanoveno, že **ANION** se píše vpravo a **KATION** se píše vlevo

Pozn. Název a jeho příslušný vzorec jsou tedy uspořádány opačně (do kříže)

DVOUPRVKOVÉ SLOUČENINY HALOGENŮ

- HALOGENY JSOU PRVKY VII.A (17.)
SKUPINY PSP (mají 7 valenčních elektronů)
- HALOGENIDY TEDY VYTVÁŘÍ:

FLUOR

F

CHLOR

Cl

BROM

Br

JOD

I

NUTNOU PODMÍNKOU PRO TVORBU
VZORCŮ JE ZNALOST OXIDAČNÍCH ČÍSEL!

Oxidační číslo vyjadřuje náboj (formální)
daného prvku (skupiny prvků) ve
sloučenině.

Ve vzorci se nemusí uvádět, ale pokud ho
musíme použít, tak se zapisuje ŘÍMSKÝMI
ČÍSLICEMI vpravo nahoru ke značce prvku.

Např. $\text{H}^{+I}_2\text{O}^{-II}$

Jak poznáme jaké oxidační číslo máme napsat k jakému prvku?

Tak za prvé! Pokud slovo tvořící název látky má příponu **id** např. chlorid, pak má příslušný prvek, zde tedy chlor, oxidační číslo **ZÁPORNÉ!** Tedy Cl^{-1}

A za druhé! Názvy halogenidů jsou dvouslovné. Např. chlorid sodný. Slovo sodný vyjadřuje, že se jedná o prvek sodík a pak je tam přípona **-ný**. A ta vyjadřuje kladné oxidační číslo jehož hodnotu najdete na další straně a v učebnici na str. 61

Přípony a hodnoty se z tabulky musíte naučit nazpaměť, jako když bičem mrská!

Malá zkouška:

- ný +I

- natý +II

- itý +III

- ičitý +IV

- ičný, -ečný +V

- ový +IV

- istý +VII

- ičelý +VIII

Dokud tyto přípony kladných oxidačních čísel nezvládneme bez chyby, pak nemáme šanci dále uspět!

Dále použijeme buď křížové pravidlo,
viz dále v této ppt, nebo fakt, že
celkově musí být sloučeniny
(výjimkou jsou ionty)
ELEKTRONEUTRÁLNÍ (součet
kladných a záporných ox. čísel musí
být roven nule)

PAMATUJTE! HALOGENY MAJÍ V HALOGENIDECH OXIDAČNÍ ČÍSLO: – I

Proč zrovna oxidační číslo –I ?

Uvědomme si, že halogeny, tedy prvky VII.A skupiny mají **7 valenčních elektronů** a **vysokou elektronegativitu**, a k oktetu (k 8 elektronům ve valenční vrstvě) jim stačí **1 elektron přijmout** od atomu, se kterým tvoří sloučeninu

Stane se tak z nich anion F^{-1} Cl^{-1} Br^{-1} I^{-1}

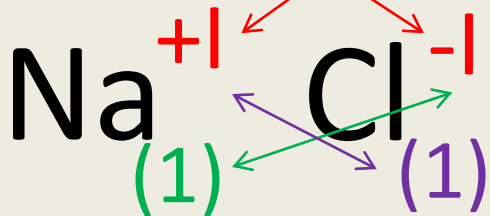
(pozn. Náboj -1 a ox. číslo –I je víceméně to samé)

PAMATUJTE! HALOGENY MAJÍ V HALOGENIDECH OXIDAČNÍ ČÍSLO: – I

CHLORID SODNÝ

chlorid sodný

Prvky s příponou – id se v názvu píšou první, ale ve vzorci druhé!

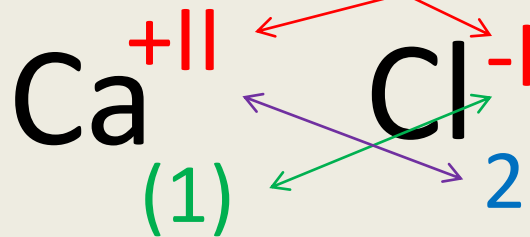
Oxidační čísla křížem určují počty atomů.

NaCl

Počet atomů 1 se v konečném vzorci nepíše.

CHLORID VÁPENATÝ

chlorid vápenatý

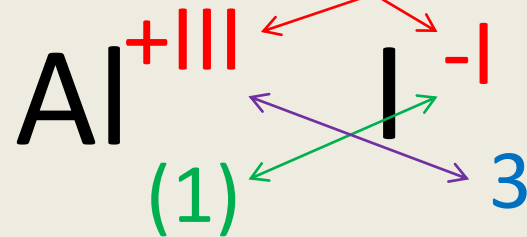

Oxidační čísla křížem určují počty atomů.

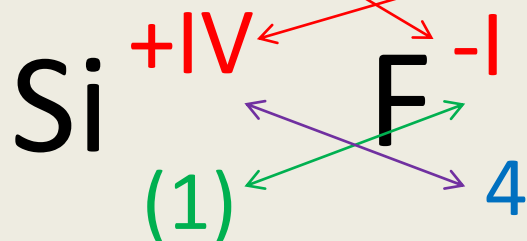
JODID HLINÍTÝ

jodid hlinitý

FLUORID KŘEMIČITÝ

fluorid křemičitý

Atd.....

Cvičení dělá mistra.....